

6. ในแต่ละชั้นใช้คราดเหล็กค่อย ๆ ปรับแต่งให้กองปุ๋ยเป็นรูปสามเหลี่ยม มีความสูงรวม 1.5 ม. ชั้นบนสุดเป็นมูลสัตว์.... จำนวนชั้นตามปกติก็ 15 - 17 ชั้น จำนวนชั้นมากกว่านี้เป็น 25 ชั้นก็ไม่เป็นปัญหา จะทำหลายวันเสร็จก็ได้ ถ้าทำเสร็จภายใน 10 วันก็นับวันที่ 1 เป็นวันแรกแล้ววอกไป 60 วัน ถ้าทำเสร็จหลังวันที่ 10 ก็ให้วันที่หยุดเติมเป็นวันที่ 1 แล้ววอกไปอีก 50 วัน

7. ภายในเวลา 2 เดือน ให้ดูแลน้ำ 3 ชั้นตอนดังนี้
 - รดน้ำวันละครั้ง อย่าให้มีน้ำเจิ่งนองที่พื้นมากเกินไป เพราะเป็นน้ำที่ชะล้างเอาไนโตรเจนออกมา
 - ทุก 7-10 วัน เอาไม้หรือเหล็กแหลมเจาะกองปุ๋ยถึงพื้นดินให้รอบกอง ระยะห่างแต่ละรู 40 ซม. กรอกน้ำลงไป เสร็จแล้วปิดรู
 - ทุก 20 วัน เอาจอบมาสูมตรวจหาบริเวณข้างในกองที่อาจแห้ง 1-2 จุด โดยสับกองลงไปสัก 50 ซม. ถ้ามีจุดใดแห้ง ก็ให้กรอกน้ำลงไปเพิ่ม แล้วปรับวิธีการให้น้ำกองปุ๋ยของเรา **ข้อนี้สำคัญที่สุด ให้คอยสูมตรวจสอบแบบนี้ทุก 20 วัน**
สาเหตุที่ให้อาจอบสับสัก ๆ เพราะในกองปุ๋ยอาจมีพวกตะขาบ แมงป่องและงู มาอาศัยอยู่

8. พอครบสองเดือน ทำให้กองปุ๋ยแห้งเพื่อให้จุลินทรีย์ที่กำลังย่อยเศษพืชเค่งสงบตัว ไม่ไปกีดกันรากพืชของเรา โดยการล้มกอง แฉออก ทิ้งให้แห้ง แล้วค่อยเก็บใส่กระสอบ หรือนำไปใช้ การนำไปทำให้แห้งในร่มเป็นวิธีที่ดีที่สุด แต่ถ้ามีปริมาณมากจนขนไม่ไหว ก็เผตาคแดดได้เลย ค่าไนโตรเจนอาจสูญเสียบ้างนิดหน่อยเท่านั้น ให้มีความชื้นสัก 20-30% ก็เก็บเข้ากระสอบได้ครับ ตรวจได้โดยบีบปุ๋ยในมือ พอเบมือออกปุ๋ยก็จะแตกออกเป็นส่วนใหญ่ มีเป็นก้อนบ้าง

9. เมื่อปุ๋ยหมักแห้ง ไปไม่ส่วนที่คิดว่าไม่เปื่อยก็จะแตกกรอบลงไปอีก ให้แยกส่วนที่ไม่เปื่อยจริง ๆ ออกแล้วเอาไปรวมทำกองปุ๋ยกองใหม่ ส่วนปุ๋ยหมักก็นำใส่กระสอบ เก็บในที่ร่ม

รูปภาพแสดงพื้นที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง
 ปี 2559/2560

ข้อห้ามของการทำปุ๋ย

ห้ามชั้นเหยียบ ห้ามเอาผ้าคลุม เพราะจะทำให้อากาศไหลเวียนเข้าไปในกองปุ๋ยไม่ได้ ... ห้ามทำชั้นเศษพืชหนาเกินไปเพราะจุลินทรีย์จะเข้าไปย่อยสลายไม่ได้ ห้ามทำไต้ต้นไม้ ต้นไม้จะตายได้ ห้ามใส่กากน้ำตาล เพราะกองปุ๋ยหมักแบบนี้ย่อยกากน้ำตาลไม่ได้ อาจทำให้เกิดเชื้อราในแปลงปลูกได้ครับ

การทำกองปุ๋ยแบบนี้ควรทำห่างทรงพุ่มของต้นไม้ไม่ควรอยู่ไต้ต้นไม้หรือใกล้มากเกินไป เพราะต้นไม้สุดท้ายอาจตายได้จากน้ำไนโตรเจนที่ไหลไปหาและความร้อนของกองปุ๋ยครับ

ขอเน้นว่า วิธีทำปุ๋ยหมักแบบนี้ไม่เหมือนของใคร การนำวิธีอื่นมาผสมอาจจะทำให้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกร

การผลิตปุ๋ย

อินทรีย์ปริมาณมากแบบไม่พลิกกลับกอง

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโดมน้อย
 สำนักงานชลประทานที่ 7

สารจากผู้อำนวยการโครงการ

การถ่ายทอดองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกร เป็นเรื่องหนึ่งที่โครงการฯ ให้ความสำคัญมาก ในปี 2559 โครงการฯ ได้นำองค์ความรู้เรื่อง **การทำนาแบบเปียกสลับแห้งแกล้งข้าว** ไปแนะนำในเวทีการประชุมกลุ่มบริหารการใช้น้ำฯ 34 กลุ่ม รวม 21 เวที ซึ่งได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นอย่างมาก

สำหรับปี 2560 โครงการฯ ได้กำหนดแผนออกพบปะกลุ่มบริหารการใช้น้ำฯ ทั้ง 34 กลุ่ม จำนวน 15 ครั้ง ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง สิงหาคม 2560 ซึ่งในการออกพบปะสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำฯ ครั้งนี้ โครงการฯ ได้คัดเลือกหัวข้อที่จะนำเสนอ คือ **การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง**

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง โครงการฯ โดมน้อย ต้องการช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกร ในการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งค่าปุ๋ยเคมีเป็นต้นทุนหลักตัวหนึ่ง ที่จ่ายสูงขึ้นทุกปี เพราะดินเสื่อมสภาพลง และค่าปุ๋ยแพงขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง เป็นทางเลือกหนึ่ง **ในการลดต้นทุนการผลิต และบำรุงรักษาดินไม่ให้เสื่อมสภาพ** ด้วยเหตุนี้โครงการฯ จึงได้คัดเลือกถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง **การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากแบบไม่พลิกกลับกอง** วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ 1 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มาแนะนำเกษตรกรในการประชุมฯ ครั้งนี้

วิทยากรของเรา คุณธนศ ชุมชิต เป็นเจ้าหน้าที่ของโครงการฯ โดมน้อย และเป็นเกษตรกรวันหยุด ได้ศึกษา และทดลองทำแล้ว พบว่าได้ผลดีจริง และทำได้ไม่ยาก จึงได้ **นำองค์ความรู้มาถ่ายทอด** ในเวทีประชุมฯ ครั้งนี้ เพื่อให้พี่น้องเกษตรกร **นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และเผยแพร่ต่อไป**

(นายบุญชัย ตันเทพชุนท์)

ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโดมน้อย

คำนำ

จากประสบการณ์ตรงโดยการศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์บวกกับการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นเวลา 2 ปี จึงเห็นผลว่า

ทำนาปรัง 10 ไร่

เดิมใช้ปุ๋ยเคมี 13 กระสอบ ได้ผลผลิต 5,000 ก.ก.

ปีแรก ใช้ปุ๋ยเคมี 7-8 กระสอบ + ปุ๋ยอินทรีย์ 700-1,000 ก.ก.

ได้ผลผลิต 5,000 ก.ก.

ปีที่สอง ใช้ปุ๋ยเคมี 7-8 กระสอบ + ปุ๋ยอินทรีย์ 700-1,000 ก.ก.

ได้ผลผลิต 5,500 ก.ก.

จะเห็นได้ว่าในปีที่สอง สามารถ**ประหยัดค่าปุ๋ยได้ราว 4,800 บ.**

แต่ผลผลิตกลับเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

ฉะนั้นการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองจึงเป็นการลดต้นทุนแล้วเพิ่มผลผลิตอย่างเห็นผลได้ชัดเจน และง่ายต่อการผลิตใช้เองด้วย

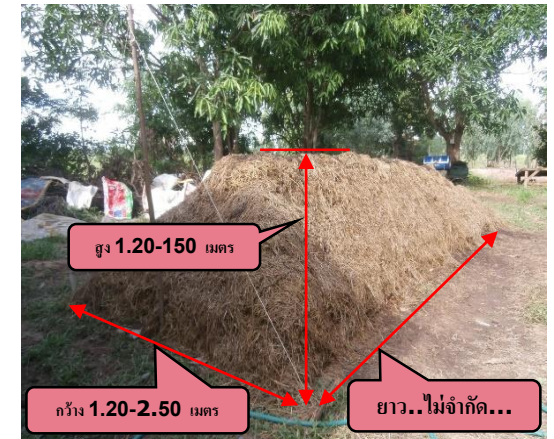
นายธนศ ชุมชิต

วิทยากร

ฝ่ายจัดสรรน้ำและปรับปรุงระบบชลประทาน

โทร.061-315-6080

แบบไม่พลิกกลับกอง

ขั้นตอนวิธีการทำปุ๋ย

1. นำฟางหรือผักตบ หรือเศษข้าวโพด หรือหญ้าตวงในเชิง ขึ้นเทียบเชิงให้แน่น 4 เชิง (ถ้าเป็นใบไม้ หรือทะเลสาปาล์ม ใช้ 3 เชิง)
2. นำไปวางบนพื้นดิน(หนา 10 ซม.) ฐานกว้าง 1.5-2.5 ม. วางเบา ๆ ใช้คราดเหล็กช่วยเกลี่ย ห้ามขึ้นเหยียบบนกอง เพราะจะทำให้กองแน่นเกินไป อากาศจะเข้าไม่ได้ จุลินทรีย์จะไม่ได้รับออกซิเจน จะไม่เกิดการย่อยสลาย ถ้าเป็นทะเลสาปาล์มใช้ความกว้างกอง 1.5 ม.
3. ต่อความยาวกอง โดยทำตามข้อ 1 และ 2 ข้างบนแล้วจะมีความยาวกองปุ๋ยที่ต้องการ **ควรตวงด้วยเชิงหรือคำนวณด้วยน้ำหนัก จะได้ไม่ผิดวิธี**
4. โรยทับด้วยมูลสัตว์ให้ทั่ว ในสัดส่วนฟาง 4 เชิงต่อมูลสัตว์ 1 เชิง (ใบไม้ 3 ต่อ 1) แล้วรดน้ำ ใช้คราดเหล็กเขี่ย ๆ ช่วยกระจายมูลสัตว์ เขี่ยให้หน้าชุ่มชื้นได้ และปรับระดับกองให้เรียบ มูลสัตว์ใช้อะไรก็ได้ เช่น ชีว ขี้หมู ขี้ไก่ ขี้ไก่กลบ ขี้ข่าง ใครไม่มีเชิง ก็ใช้ถัง หรือใช้ถุงก็ได้ เช่น ฟาง 4 ถุงอัดแน่น ๆ ต่อมูลสัตว์ 1 ถุงเต็ม ๆ ซึ่งควรเป็นถุงที่มีขนาดเดียวกัน
5. ทำชั้นที่สอง สาม สี่ ข้างข้างต้น ให้สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ **อย่าให้ความหนาของชั้นเศษพืชแต่ละชั้นคือประมาณ 10 ซม.** ส่วนมูลสัตว์ไม่มีความหนาเพราะมันจะแทรกเข้าไปในชั้นเศษพืช